

Голові Разової спеціалізованої вченої ради
5/24 Львівського державного університету
фізичної культури ім. Івана Боберського,
д-ру наук з фіз. виховання, професору Задорожній О. Р.

Рецензія

к. фіз. вих., доцента, **Хіменес Христини Робертівни**
на дисертаційну роботу **Яцковського Володимира Володимировича**
на тему «**УДОСКОНАЛЕННЯ ТАКТИЧНИХ ДІЙ В НАПАДІ**
СТУДЕНТСЬКИХ КОМАНД З БАСКЕТБОЛУ 3Х3»,
поданої на здобуття наукового ступеня доктора філософії (PhD)
з галузі знань 01 Освіта/Педагогіка,
за спеціальністю 017 Фізична культура і спорт

На сучасній спортивній арені сьогодні фігурує значна кількість нових і модифікованих видів спорту, які набувають все більше популярності у світі, зокрема серед молодого покоління. Серед них і баскетбол 3х3, який починаючи з Ігор ХХХІІ дебютував в олімпійській програмі. Українські команди не були представлені ні у чоловічій ні у жіночій програмі з цього виду спорту, проте слід відзначити, що поступово баскетбол 3х3 набуває популярності і в нашій країні.

Сьогодні більшість зокрема молодіжних та студентських команд у цьому виді спорту в Україні формуються з представників та представниць класичного баскетболу. Проте слід відзначити що структура і зміст баскетболу 3х3 мають свої специфічні особливості. Гра відбувається на меншому майданчику розміром 15х11м, на одному кільці, з обмеженням часу до 10 хв або до досягнення 21 очка однією з команд, характеризується відсутністю амплуа гравців (кожен повинен бути універсальним). І це ще не весь перелік відмінностей. Загалом баскетбол 3х3 – високоінтенсивна та динамічна гра.

Зважаючи на відносну новизну гри в просторі українського спорту існує актуальна потреба в розробці науково-методичного забезпечення, створенні сучасних підходів та методик для підготовки спортсменів та спортсменок у цьому виді спорту, що дозволить суттєво підвищити шанси наших збірних команд на міжнародній спортивній арені.

Автор обрав достатньо актуальний науковий напрям у відповідності до вище зазначеного і розв'язав в межах свого дослідження важливі наукові та прикладні завдання, що стосуються підготовки команд у баскетболі 3х3.

Результати оцінки наукового рівня дисертації і наукових публікацій здобувача.

Дисертаційна робота В. В. Яцковського містить нові, в достатній мірі обґрунтовані результати. Ним були сформульовані актуальні наукові завдання,

кожне з яких було розв'язане і у підсумку розкрило важливі наукові здобутки в межах наукового дослідження.

Варто відзначити послідовний варіант вирішення завдань, що дозволяло на кожному з етапів дослідження накопичувати необхідний матеріал для більш якісного опрацювання кожного наступного завдання та у підсумку досягнути сформульованої мети дослідження.

Автор описував результати дослідження з одного боку дотримуючись наукового стилю, а з іншого – текст роботи є доступним для сприйняття читача і не переобтяжений термінологією.

Наукові публікації автора (всі виконані у співавторстві) відображають основні результати дослідження. Загалом автором опубліковано 8 статей, з яких 6 у фахових виданнях (категорія «Б») та ще 2 – в інших виданнях України.

Новизна представлених теоретичних та/або експериментальних результатів проведених здобувачем досліджень.

По завершенні наукового дослідження автор заявив про отримання результатів, які відображають три рівні наукової новизни. Уваги заслуговує те, що ним було розроблено та обґрунтовано програму удосконалення тактичних дій кваліфікованих студентських команд з баскетболу 3х3 в нападі з урахуванням ефективності індивідуальних та групових дій.

Основному науковому здобуткові передували попередні дослідження у яких В. В. Яцковський визначив відмінності кількісних показників внеску гравців у загальний змагальний результат команди з баскетболу 3х3 кваліфікованих та висококваліфікованих чоловічих команд, а також абсолютні та відносні показники індивідуальних та групових тактичних дій в нападі команд різної кваліфікації. Отримані у їх порівнянні дані стали важливою передумовою для розробки вище зазначеної програми.

Окремі положення виведені у роботі доповнили та удосконалили відомості щодо системи підготовки спортсменів у баскетболі 3х3.

Наукові положення, визначені автором у дисертаційній роботі є належним чином обґрунтовані та синхронізовані з актуальними дослідженнями інших фахівців в цьому напрямі.

Рівень наукової обґрунтованості результатів дисертаційної роботи.

Автору вдалося зібрати та опрацювати достатньо великий масив цифрових даних, щодо особливостей техніко-тактичної підготовленості команд у баскетболі 3х3. Відзначимо, що для належного рівня обґрунтування результатів на різних етапах дослідження автор застосував відповідні методи наукових досліджень і зокрема математико-статистичного ряду.

Окрім того висвітлення власних результатів автор наводить у порівнянні з даними, які були отримані іншими фахівцями.

Рівень виконання поставленого наукового завдання

Мета представленої наукової роботи належним чином деталізована у сформульованих завданнях. Як уже відзначалося, завдання є логічними і послідовними.

В межах розгляду наукового напрямку, автор чітко виділяє проблемне поле та можливі перспективні напрями тактичної підготовки спортсменів у баскетболі 3x3, що дозволило йому в подальшому якісно побудувати дослідження як в контексті добору методів так і щодо підходу до його реалізації.

Ключове завдання з розробки та обґрунтування ефективності програми удосконалення тактичних дій кваліфікованих студентських команд з баскетболу 3x3 в нападі з урахуванням ефективності індивідуальних та групових дій автор реалізує на основі урахування відповідних передумов, в числі яких результати педагогічного спостереження за змагальною діяльністю, актуальні дані фахівців, що працюють в обраному для дослідження напрямі.

Авторська програма розроблена з дотриманням педагогічних та спортивних принципів і відповідає вимогам сучасної практики.

Вважаємо, що усі наукові завдання реалізовані на належному науковому рівні, що сприяло досягненню поставленої у роботі мети.

Оволодіння здобувачем методологією наукової діяльності.

Методологічний апарат роботи підібраний у відповідності до змісту передбаченого автором дослідження та відповідно – сформульованих завдань. Автор в достатній мірі розкриває роль кожного з методів наукового дослідження та їх застосування для вирішення поставлених завдань у Розділі 2.

Відзначимо, що у процесі реалізації дослідження В. В. Яцковській на достатньому рівні оволодів знаннями щодо особливостей проведення наукових досліджень у сфері фізичної культури та спорту, що продемонстровано логікою його побудови, дотриманням ключових наукових принципів та належною інтерпретацією результатів у підсумку.

Відсутність (наявність) порушення академічної доброчесності, фабрикації, фальсифікації у дисертації та/або наукових публікаціях здобувача.

Згідно проведеного аналізу представленої наукової роботи варто відзначити достатній щодо вимог рівень її унікальності. У звіті щодо перевірки матеріалів роботи на наявність/відсутність плагіату експертом відзначено належне дотримання встановлених норм щодо запозичень у наукових роботах рівня PhD. Переважний обсяг збігів пов'язаний із власними публікаціями автора, в яких представлені ключові результати наукового дослідження.

В тексті дисертації наявні покликання на наукові праці інших авторів, що також вказує на відповідальне ставлення здобувача до питання доброчесності у власній науковій роботі.

Зауваження до дисертаційної роботи.

Дисертаційна робота здобувача є доступною для розуміння ключових положень та містить достатньо обґрунтовані наукові та практичні результати. При цьому, на нашу думку у ній наявні окремі положення, які потребують доопрацювання та уточнення, що могло б підвищити її якість.

1. Вважаємо, що доцільним було б розширити перелік та відповідно опис методів, що використані для проведення дослідження. На нашу думку автор, окрім представлених у роботі, застосовував ще методи порівняння, вимірювання, абстрагування тощо, проте вони не описані у її змісті.

2. У роботі значена увага зосереджена на показниках тактичної підготовленості в межах загальної, суміжної, кидкової, тактичної та індивідуальної груп. Водночас з тексту дисертації не до кінця зрозуміло чи це пропозиції інших фахівців щодо також диференціації, чи авторський підхід.

З чим пов'язано виділення таких груп показників у дослідженні?

3. У дослідженні, як зазначено у роботі, приймали участь кваліфіковані та висококваліфіковані команди, проте хотілося б почути від яких досягнень відштовхувався автор виділяючи ці рівні.

4. У роботі присутні неточності і навіть розбіжності щодо чинників, які були в основі розробленої автором програми тактичної підготовки. Зокрема на ст. 4 в анотації та у підрозділі 4.1 на ст. 145 вказані такі чинники: спрямованість проведення атакувальних дій за допомогою групових взаємодій; спрямованість на максимальну результативність (збільшення завершення атак двоочковими кидками); підвищення ефективності виконання штрафних кидків (покращення захисних дій та виконання штрафних кидків під впливом фізичних навантажень); зменшення діапазону показників змагальної діяльності між всіма гравцями команди.

Натомість у висновках до розділу 4, ст. 175 у розділі 5, ст. 185 та у загальних висновках, ст. 192 визначені інші: збільшення загальної кількості використання кидків з дальньої дистанції, які оцінюються в два очка; перерозподіл співвідношення індивідуальних та групових тактичних дій із збільшенням кількості групових тактичних дій; застосування групових тактичних дій, які проводять за допомогою двох та більше взаємодій між гравцями команди із застосуванням передач м'яча; перерозподіл ігрового навантаження між гравцями команди, яке спрямоване на збільшення кількісних показників виконання компонентів змагальної діяльності у гравців з третім та четвертим особистим внеском у загальних результат команди.

Хотілося б почути пояснення щодо цього.

5. У темі роботи і в переважному обсязі її змісту відзначено, що основним завданням було підвищення рівня тактичної майстерності спортсменів, проте у фрагментах зустрічається поняття техніко-тактичної підготовленості (підрозділ 4.2.1). Окрім того більшість обраних для аналізу показників (різноманітні кидки,

передачі) – це компоненти технічної підготовленості. Варто було б роз'яснити, чому автор відзначає вплив виключно на тактичні дії.

6. У підрозділі 4.1 автором достатньо якісно описано підходи до формування експериментальної програми удосконалення тактичних дій кваліфікованих студентських команд з баскетболу 3x3 в нападі з урахуванням ефективності індивідуальних та групових дій, проте детальний її зміст відсутній у Додатках.

7. Нажаль у списку покликань автором наведені праці російською мовою. З етичних міркувань варто було б уникнути цього.

8. У тексті роботи наявні технічні, граматичні недоопрацювання, а також дублювання тексту (зокрема зміст таблиць 3.14 і 4.1 є однаковим).

Висновок про відповідність дисертації

Зазначені зауваження та дискусійні моменти в певній мірі могли б удосконалити зміст представленої наукової роботи, проте структурно та змістовно дисертаційна робота **Володимира Володимировича Яцковського** за темою «**Удосконалення тактичних дій в нападі студентських команд з баскетболу 3x3**» є завершеним науковим дослідженням з достатнім рівнем наукового обґрунтування результатів.

Робота відповідає вимогам наказу МОН України № 40 від 12.01.2017 р. «Про затвердження вимог до оформлення дисертації (зі змінами), “Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії” (Постанова Кабінету Міністрів України від 12.01. 2022 р. № 44). Відповідно автор – **Володимир Володимирович Яцківський** заслуговує присудження ступеня доктора філософії (спеціальність 017 – Фізична культура і спорт).

Рецензент:

кандидат наук з фізичного виховання і спорту, доцент,
доцент кафедри теорії спорту та фізичної культури
Львівського державного університету
фізичної культури імені Івана Боберського

 Х. Р. ХІМЕНЕС

Проректор з науково-педагогічної роботи
та міжнародних зв'язків
Львівського державного університету
фізичної культури імені Івана Боберського,
кандидат біологічних наук, професор

 М. П. ПІТИН